

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

SERIES 2: 16 - TA'ANIT ESTHER OU ISRAEL CENTER - WINTER 2021/22

A] THE FASTS OF THE JEWISH YEAR

1. כִּהְאָמַר ה' צְבָאוֹת צוֹם הַרְבִּיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית־יְהוּדָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמַעֲדִים טוֹבִים וְהָאֲמַת וְהַשָּׁלוֹם אָהָבוּ.

זכריה ח"ט

The¹ only fast day mandated by the Torah itself is Yom Kippur. The other fasts² during the year are rooted in the Rabbinic mitzva of Zecher LeChurban - remembering the destruction of the Mikdash. These are listed in Zecharia as the fast of the fourth month (Tammuz), fifth month (Av), seventh month (Tishrei ie Tzom Gedalia) and tenth month (Tevet). Ta'anit Esther (in the twelfth month) is not mentioned in Zecharia³.

B] THE FASTS IN MEGILAT ESTHER

2. (יב) וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשִׁלּוּשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הִמָּן ..... (יג) וַנְּשַׁלַּח סְפָרִים בְּיַד הַרְצִיִם אֶל־כָּל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְהוּדִים מִנְּעַר וְעַד־זָקֵן טָף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בְּשִׁלּוּשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־הַחֹדֶשׁ אָדָר וְשָׁלָלָם לְבוּיָ: ... (טו) הַרְצִיִם יֵצְאוּ דְחוּפִים בְּדָבָר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוֹשַׁן הַבִּיבְרָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמֶן יִשְׁבוּ לַשְּׂתוֹת וְהָעִיר שׁוֹשַׁן נְבוֹכָה.

אסתר ג' יג-טו

The decree to kill the Jews was issued by Haman on 13 Nissan and was sent out to the Persian Empire. It would have taken weeks to reach all the lands, but the city of Shushan knew immediately.

3. וּבְכָל־מְדִינָהּ וּמְדִינָהּ מִקּוֹם אֲשֶׁר דָּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מֵגִיעַ אֲבָל גְּדוֹל לְיְהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסָּפֵד שָׁק וְאִפְרָ יֵצַע לְרַבִּים.

אסתר ד' ג

It appears that spontaneous fasting and crying broke out across the empire wherever the Jews heard about Haman's decree.

4. לָךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשַׁן וְצוּמוֹ עָלֶי וְאֵל תֹּאכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם גַּם אֲנִי וְנַעֲרָתִי אֲצוּם כִּן וּבְכֹן אֲבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת וּכְאֲשֶׁר אֲבַדְתִּי אֲבַדְתִּי.

אסתר ד' טו

Esther then instructed Mordechai to gather the Jews of Shushan for a 3 day fast (which apparently ran consecutively) in response to the decree.

5. וְתֹאמַר אֶסְתֵּר לְהַשִּׁיב אֵל מִרְדַּכִּי. אִמְרָה לוֹ לָךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשַׁן וְצוּמוֹ עָלֶי. וְאֵל תֹּאכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים - אֵלּוּ הֵן י"ג וי"ד וט"ו בְּנִיסָן.

אסתר רבה (וילנא) פרשה ח סימן ז

The Midrash in Esther Rabba is explicit that the fast were on 13, 14 and 15 Nissan.⁴

1. For an excellent and detailed article see *The Origin of Ta'anit Esther*, Mitchell First AJS Review November 2010 Vol 34:2 pp. 309-351.

2. Ta'anit Bechorot - the Fast of the Firstborn has a different source and status - see <https://rabbimanning.com/index.php/audio-shiurim/chagim/>

3. The chronologies of Zecharia and Esther are not clear. The traditional dating, based on Seder Olam Rabba, places Zecharia after Esther but the standard academic approach is that Zecharia (in the 6th century BCE) lived before Esther (in the 5th century BCE).

4. This is also the position of Pirkei de-Rabbi Eliezer Chap 50. Seder Olam records that Haman was hanged on 16 Nissan.

6. ויעבר מרדכי - אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית.

מגילה טו.

This is also implied by the Gemara which notes that Mordechai decree a fast which included the FIRST day of Pesach, even though that would nullify the Torah mitzva of eating matza⁵.

7. ויעבר מרדכי וילעש ככל אשר צויתך עליו אסתר: (רש"י: ויעבר מרדכי - על דת להתענות צי"ט ראשון של פסח שהתעני י"ד צניסן וט"ו וט"ז, שהרי ציוס י"ג נכתבו הספרים).

אסתר ד:י

Rashi's understanding is that the letters were sent out on 13 Nissan and the Jews fasted on 14, 15 and 16.

8. יכול יהו צמים לילה ויום, שלשה ימים ושלושה לילות ולא היו מתים!! אלא היו מפסיקין מבעוד יום.

מדרש תהלים (שוחר טוב; בובר) מזמור כב

The Midrash states that the people broke the fast towards the end of each day so that could continue to fast at night and the next day⁶.

9. לקיים את ימי הפרים האלה בזמניהם כאשר קיים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו על נפשם ועל זרעם דברי הצמות וזעקתם.

אסתר ט:לא

To establish these days of Purim at their proper times, as Mordechai the Jew and Queen Esther had obligated them to do, and just as they had assumed for themselves and their [descendants][children] the matter of the of the fasts and their crying.

What does the last part of that verse mean? Clearly, the first part of the verse refers to the people accepting the future holiday of Purim, as instructed by Mordechai and Esther. Does the last part look back to the fasting and crying that the people and their children did (either in 4:3 around the Empire or in 4:16 in Shushan)? Or does it refer to the acceptance of a FUTURE fast for them and their descendants? If the latter, which fasts did they accept on themselves and descendants? A day(s) of fasting and crying as in 4:3? The 3-day fast of Shushan?

10. .... וטעם קיימו על נפשם ועל זרעם דברי הלומות' על דעת רבים על יום תענית אסתר. והמכחישים אמרו כי על שלשה ימים שהתענו צניסן הכתוב מדבר, וכל ישראל ראויין להתענות כן תמיד. ולפי דעתי שחכמינו ז"ל קצבו התענית יום הפחד. וטעם דברי הלומות' על הזכרים צספר זכריה שהן צתמוז ואב ותשרי וטבת. והטעם כי קיימו היהודים על נפשם לשמוח צימי הפורים כאשר קיימו על נפשם ועל זרעם להתענות צימי חבלם כאשר הוצקעה העיר ונשרף הבית ....

אבן עזרא אסתר ט:ל

Ibn Ezra explains that the last part of the verse does refer to a fast which was accepted by the people for the future and brings three understandings of what the people accepted: (i) the view of 'many people⁷' that this refers to Ta'anit Esther on 13 Adar; (ii) the view of the 'deniers' ie the Karaites that there should be an annual 3 day fast as Esther decreed in Shushan; (iii) his own view - that this refers to the 4 fasts mentioned in Zecharia to commemorate the Churban!⁸

C] 13 ADAR IN THE SECOND TEMPLE - THE FEAST OF YOM NIKANOR

11. .... בתליסר - יום ניקנור הוא ..... מאי ניקנור.....? דתניא: ניקנור אחד מאפרכי יוונים היה, ובכל יום ויום היה מניף ידו על יהודה וירושלים ואומר: 'אימתי תפול בידי וארמסנה?' וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחו, קצצו בהונות ידיו ורגליו ותלאום בשערי ירושלים ואמרו: פה שהיה מדבר בגאווה וידיים שהיו מניפות על ירושלים - תעשה בהם נקמה!

תענית יח:

In fact, during the the Second Temple period, when Megilat Ta'anit was in force, 13 Adar was actually a public holiday - Yom Nikanor⁹ - celebrating the defeat by the Chashmonaim of a Greek general.

5. This was permitted through a *hora'at sha'ah* which enabled the Sanhedrin or a Navi to temporarily override a Torah mitzva. See Rambam Hilchot Yesodei HaTorah 9:3-5.

6. Yevamot 121b implies that they fasted for a full 3 days and nights consecutively and yet still survived naturally, and uses this to support the suggestion that a man could fall into a pit and still be alive after 3 days.

7. This is also the position of the Ravad, cited by the Ritva Ta'anit 10a and by the Ran on Rif Ta'anit 7a; of the Kolbo 62; and the Meiri Magen Avot 23. Some suggest that this is also the view of R. Sa'adia Gaon - see below.

8. See also Ibn Ezra on Zecharia 8:18.

9. The origins of Yom Nikanor are set out in the Apocryphal books of 1 Maccabees 7:47-49 and 2 Maccabees 15:35-36. It is also referred to by Josephus in *Antiquities* XII para 412. They refer to it as a feast day. Megilat Ta'anit later adds the prohibition eulogy and (according to most opinions) also fasting. According to Chazal (Shabbat13b) Megilat Ta'anit was

Megilat Ta'anit listed the days on which salvation had come to the Jews during the Second Temple period. On those days there was a prohibition of fasting and eulogy! So it seems clear that, during Temple times, there was no fast day¹⁰ on 13 Adar, although Megilat Ta'anit was later annulled after the Churban¹¹.

D] THE MINHAG OF THE 3 DAY FAST

- There is some evidence in the Talmud Yerushalmi and Bavli that certain pious individuals fasted on Monday, Thursday and Monday throughout the year¹².
- There is however no evidence about a special fast of this nature connected to Purim.

12. מנהג רבותינו שבמערב להתענות שלשת ימי צום מרדכי ואסתר פרודות ולאחר פורים - שני וחמישי ושני. ולמה אין מתענין אותן בחדש ניסן? מפני שבאחד בניסן הוקם המשכן, ושנים עשר נשיאים הקריבו קרבנם לשנים עשר יום, יום לכל שבת ושבת. וכל אחד היה עושה ביומו יום טוב. וכן לעתיד לבא עתיד המקדש להבנות בניסן לקיים מה שנאמר (קהלת א:ט) וְאֵין כָּל־חֵדֶשׁ תַּחַת הַשָּׁמַיִם.

מסכתות קטנות מסכת סופרים כא:א

Mesechet Sofrim¹³ records a early minhag in Eretz Yisrael to fast THREE days for the 'Tzom Mordechai V'Esther' after Purim - Monday, Thursday, Monday¹⁴. The reason it was not in Nissan was due to the prohibition to fast in Nissan - the month that the Mishkan was inaugurated and in which the 3rd Temple will be rebuilt!

- Mesechet Sofrim was thought to be compiled in around the 8th Century in Eretz Yisrael. Scholars now increasingly consider it to have been compiled in around the 9th or 10th Century in an area outside Eretz Yisrael but within its sphere of influence, such as Italy or Byzantium¹⁵.
- Siddur fragments from the 10th and 11th centuries have been found which record a custom of fasting Mon-Thur-Mon in Adar.
- Sefer Minhag Tov¹⁶ records a minhag to fast for 3 days BEFORE Purim either consecutively if possible or, if not, then broken up.
- Some Marrano women had a custom to fast for 3 days one month before Pesach¹⁷.
- Some Karaite sources understand that the Jews fasted 70(!) days in that year of the decree - from 13 Nissan to 23 Sivan - and that the Jews should repeat this annually!¹⁸

E] THE ORIGINS OF TA'ANIT ESTHER ON 13 ADAR

E1] 13 ADAR - ZMAN KEHILLA LEKOL

13. (יא) אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וְעִיר לְהַקְהִיל וְלַעֲמֹד עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חַיִּיל עַם וּמְדִינָהּ הַצָּרִים אֹתָם טָף וְנָשִׁים וְשִׁלְלָם לְבוֹי: (יב) בַּיּוֹם אֲחָד בְּכָל־מְדִינוֹת הַמְּלָכָה אַחְשֵׁרוּשׁ בְּשִׁלּוּשֵׁי עֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עֶשְׂרֵי הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר:

אסתר ח"א-יב

14. (א) וּבְשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בְּשִׁלּוּשֵׁי עֶשְׂרֵי יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהַעֲשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שָׁבְרוּ אֵיבֵי הַיהוּדִים לְשִׁלּוֹט בָּהֶם וְנִהְפְּדוּ: הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם: (ב) נִקְהָלוּ הַיהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת הַמְּלָכָה אַחְשֵׁרוּשׁ לְשִׁלַּח יָד בַּמְּבֻקְשֵׁי רַעְתָּם וְאִישׁ לֹא־עָמַד לַפְּנֵיהֶם כִּי־נִפְּל פְּחָדָם עַל־כָּל־הָעַמִּים.

אסתר ט:א-ב

compiled by Chananya b. Chizkiya b. Garon who lived in the 1C CE shortly before the Churban.

10. We will see below the opinion of the Ravad that Megillat Ta'anit only prohibit eulogies the day before Purim and not fasting. Thus, according to him, Yom Nikanor and Ta'anit Esther could co-exist.
11. There is some evidence that, although Megilat Ta'anit was annulled in Eretz Yisrael after the Churban, some of these minor festivals may have continued to be celebrated in Bavel. See Ta'anit 18b concerning Trajan Day. See First fn16 and 17 for broader analysis.
12. See Tosefta Ta'anit 2:5 and Ta'anit 12a which refer to this practice. (Lehavdil, see also Luke 18:12 which refers to the practice of pious Jews to fast 'twice a week').
13. This section is from Chapter 21. There is another reference in Chapter 17:3 which describes a series of fasts after Purim on Mon-Thur-Mon and justifies postponing the fast since 'm'eachrin puranut ve'ein maktimin.' On the assumption that this material in Sofrim is dated around the 10/11th century, some have read this as an implied rejection of the minhag in Bavel to fast before Purim. The reference in Chapter 17 also connects the fasts to Yom Nikanor, raising the question of whether that day, as part of Megilat Ta'anit could still have been relevant in Eretz Yisrael this late!
14. The Ran on Rif Ta'anit 7a seems to have a girsra that these 3 days were after Nissan - equivalent to our Beha'b fasts in Iyar.
15. The material in the first 9 chapters of Mesechet Sofrim is older and is quoted by the Geonim in Bavel. Material from chapters 10 onwards is not quoted until 11th Century Ashkenaz - see First p 325.
16. 13C Italy #81. We do not know the author of the sefer, which is available at <https://hebrewbooks.org/8903>
17. First fn4.
18. ibid

15. וְשָׂאָר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּמִדְיָנוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהְלוּ וְעָמְדוּ עַל נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאִיבֵיהֶם וְהָרַג בְּשִׁנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אֶלְף וּבִבְזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם: **בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אָדָר** וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וַעֲשֵׂה אֹתוֹ יוֹם מְשֻׁתָּה וְשִׁמְחָה.

אסתר ט:טז-יז

The Megila states in three places that the Jews gathered on 13 Adar to fight against their enemies.

16. כדאמר רב שמואל בר יצחק: שלשה עשר זמן קהילה לכל היא

מגילה ב.

The Gemara does not mention a fast on 13 Adar. However, this date is called 'zman kehilla lakol' - a time of communal gathering - based on the verses mentioned above.

- The simple meaning of 'zman kehilla' is that this is the day that all the Jews (in and out of Shushan) gathered together to fight¹⁹.
- However, we will see below that some commentators understand the 'zman kehilla' to be a reference to a public fast.

E2] THE SHE'ILTOT & MIDRASH TANCHUMA

17. אבל תענית - בין כרכים בין כפרים בין עיירות כולן מתעניין בשלשה עשר באדר. דאמר שמואל בר רב יצחק 'שלשה עשר זמן קהילה לכל היא' שנאמר וְשָׂאָר הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּמִדְיָנוֹת הַמֶּלֶךְ נִקְהְלוּ וְעָמְדוּ עַל נַפְשָׁם בְּיוֹם שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ. **מאי קהילה? יום תענית.** ומאי יום כניסה? שמתכנסין בו ויושבין בתענית ומבקשין רחמים. וכשחל שלשה עשר להיות בשבת מקדימין ויושבין בחמישי בשבת בתענית שהוא יום אחד עשר באדר מפני שאסור להתענות בערב שבת מפני טורח שבת.

שאלות דרב אחאי פרשת ויקהל שאלתא סו

The earliest potential reference to 13 Adar as a fast day is in the Sheiltot (8C)²⁰ which writes that 'Zman Kehilla' means a public fast. He also rules that, if 13 Adar falls on Shabbat, the fast is brought forwards to 11 Adar - the Thursday before. This is unique in fast days, which, in the case of the fasts Zecher LeChurban - are always pushed later and never brought forwards.

This same halachic position appears to have been included as an anonymous responsum embedded in the Midrash Tanchuma²¹.

18. (ג) ותשובת שאלה זו ממתניבתא. שאלו הא דתנן מגילה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יותר. וא"ר יהודה אימת? בזמן שהשנים כתקן וישראל שרוין על אדמתן אבל בזמן הזה הואיל ומסתמא בקיאיין הן אין קורין אותה אלא בזמנה. והלכה כת"ק או הלכה כרבי יהודה? השיבו בין לרבי יהודה בין לת"ק מגילה אינה נקראת אלא בזמנה. הכי קאמר ת"ק - כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין אותה בחמשה עשר, כפרים ועירות גדולות קורין בי"ד. אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה. והא דתנן מגלה נקראת בי"א בי"ב בי"ג וכו' ליושב בתענית. שכבר פי' בסוף המשנה אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה. ומאי יום הכניסה? יום הקהל. דאמר מר שלשה עשר יום קהילה לכל היא. .... וגזרו תענית בשלשה עשר באדר .... שאם חל י"ד להיות באחד בשבת אסור להתענות בשבת. ובערב שבת נמי אסור מפני טורח שבת. אלא מקדימין ומתעניין בחמישי שהוא אחד עשר באדר .... שעיקר תענית סליחות ורחמים הוא, ואתי לאימנועי מכבוד שבת. וכבוד שבת עדיף מאלף תעניות דכבוד שבת דאורייתא ותענית דרבנן, ואתי כבוד שבת דאורייתא ודחי תענית דרבנן ....

מדרש תנחומא (ורשא) פרשת בראשית סימן ג

Again, the 'Yom HaKenisa' referred to in the first Mishna in Megila is identified here as the same as the 'Yom Kehilla'. Both of these are identified as a fast day before Purim, which normally falls on 13 Adar, but which could be brought forward for the villagers to 12 or 11 Adar. The Midrash here makes it clear that fasting on Shabbat or Friday is prohibited²² due to kavod Shabbat which it describes as 'd'oraita', while the fast is 'derabbanan'²³. This text also uses the wording 'vegazru ta'anit' - that the fast was decreed by the Rabbis, indicating a normative Rabbinic decree.

19. This is the position of Rashi on this Gemara, which is proving that 13 Adar must be a day on which it is permitted for the villagers to read the Megilla.

20. The Sheiltot is a Geonic work attributed to R. Achai Gaon who lived in Bavel in the 8C and moved to Eretz Yisrael in 750 CE. The contents of the Sheiltot is most likely based on material from his time in Bavel - see First fn 34.

21. The Midrash Tanchuma is understood to have been compiled in the late 8C or early 9C CE. It includes passages from the Sheiltot, leading some to conclude that its final redaction occurred in Bavel.

22. This is the practice of most communities, although the custom in medieval Provence was to fast on Friday - see Orchot Chaim Hilchot Megilla u-Purim 26, Kol Bo 45 and Meiri Magen Avot 23. 10 Tevet is an exception to this general rule and that fast is permitted on a Friday due to the description (Yechezkel 24:2) of the day as 'etzem hayom hazeh'

23. Both of these expressions are interesting. Kavod Shabbat is learnt from verses in Yishayahu which, like all halacha derived from Nach, are defined as 'divrei kabbala'. Rosh Hashana 19a states that 'divrei kabbala ke-divrei Torah damu' and there much discussion as to their specific status - see <https://www.etzion.org.il/en/holidays/purim/purim-divrei-kabbala>. The description of Ta'anit Esther as derabbanan is even more interesting. Does this indicate that it has the status of rabbinic law. Or, more likely, it is describing the general concept of special fast days as a rabbinic construct.

- However, some academic scholarship suggests that this section of the Sheiltot was in fact added one or two centuries AFTER R. Achai Gaon ie in the 9/10th century²⁴.
- This understanding of the 'Yom HaKenisa' is also different to the standard explanation of most commentaries on the Mishna, which understand that the 'Yom HaKenisa' was the previous Monday or Thursday. The villagers were given special permission to advance the Megilla reading to market-day when they would be able to find an expert who could read for them²⁵.
- Further, the identification as 'Yom Kehilla' as a fast day is not found until the Rishonim²⁶.

E3] OTHER GEONIM

- However, other Geonic rulings from the 9C DO clearly refer to Ta'anit Esther as a fast on 13 Adar.
- These include²⁷ - a teshuva of R. Natronai Gaon²⁸
  - the siddur of R. Sa'adia Gaon²⁹
  - a teshuva of R. Sherira and R. Hai Gaon³⁰
- Note that one responsum from the Geonim records a custom to also fast on 13 Adar Rishon in a leap year!

F] TA'ANIT ESTHER IN THE RISHONIM³¹

19. עוד מתענין ב'ג באדר הסמוך לניסן. ואינו מפורש בכתוב ולא בתלמוד אלא החכמים האחרונים תקנוהו אחר חתימת התלמוד.

ספר אבודרהם סדר תפלת התעניות

The Sefer Abudarham stresses that the Fast of Esther that we have today is NOT of the same nature as the other fasts commemorating the Churban. It is not mentioned anywhere in Chazal as a fast but became a minhag after the Talmud.

F1] A MINHAG BASED ON ESTHER'S FASTS

20. ד' וארבעת ימי הצומות האלו הרי הן **מפורשין בקבלה** (זכריה ח) צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי....
ה **ונהגו** כל ישראל בזמנים אלו להתענות בשלשה עשר באדר זכר לתענית שהתענו בימי המן שנאמר (אסתר ט) דברי הצומות וזעקתם.

רמב"ם הלכות תעניות ה:ד-ה

The Rambam also clearly distinguishes between the 4 fasts of zecher lechurban and Ta'anit Esther. The 4 fasts are 'divrei kabbala' - from the Nevi'im - and have quasi-d'oraita status. Ta'anit Esther is a later innovation and minhag based on the original 3-day fast of Esther.

F2] A MINHAG BASED ON THE WAR WITH AMALEK

21. פירש רבינו תם 'זמן קבלה לכל היא' שהכל מתאספין לתענית אסתר וצאים בני הכפרים לעיירות לומר סליחות ותחנונים לפי שצו נקבלו לעמוד על נפשם והיו לריכים רחמים. **וכן מצינו צמשה שעשה תענית כשנלחם צעמלק** .... מכאן נראה לרבינו תם סעד לתענית אסתר שאנו עושין כמו שעשו צימני מרדכי ואסתר כשנקבלו הכיודים לעמוד על נפשם ולא מצינו לו סמך בשום מקום אלא בכאן.

רא"ש מסכת מגילה פרק א סימן א

The Rosh connects our minhag to fast on Ta'anit Esther to the preparation for the war against Amalek. According to him, it seems to have nothing to do with the original fasts of Esther in Nissan, but to relate to our need for Divine mercy before a battle!

24. See First pp 322-324.

25. Some commentators understand that the early reading would take place in the nearby market towns. Others explain that it would take place in the villages which had visitors on those days.

26. See below. Rabbeinu Tam is quoted by the Rosh Megila #1 as taking the view that Yom Kehilla means a fast. His wording could also indicate that R. Tam took the unusual position of the Sheiltot/Tanchuma that 'Yom HaKenisa' was the fast day. See First fn 160. Rabbeinu Tam is quoted this way in the Mordechai Megilla 776. The Tur (OC 686) also quotes the same position.

27. See First fn 31 for other early evidence of a fast on 13 Adar. He includes a reference in one of the manuscripts of the siddur of R. Amram Gaon, but scholarship indicates that this was added later in the time of the Rishonim.

28. Teshuvot Rav Natronai (Brody) #177. Rav Natronai Gaon was head of the academy at Sura from 857-865 CE. He rules that the Torah reading for fast days is *veyechal* and includes in the fast days 'ta'anit Purim', without explicitly stating that this is on 13 Adar. Some texts read *ta'aniot Purim*, leading some to suggest that these could be a reference to the custom of the 3 day fast (see above). However, the consensus is that the correct text is *ta'anit* and refers to 13 Adar.

29. R. Sa'adia Gaon (882-942 CE) includes in his Siddur selichot for 13 Adar which refer to the day as a fast.

30. R. Sherira died in 1006 CE and his son R. Hai died in 1038 CE. We do not have the original teshuva but it is referred to in an index of their teshuvot as concerning saying tachanun on the fast of 13 Adar. Another she'ela to R. Hai asks whether one may drink the wine of the kos shel beracha of sheva berachot that fell on 13 Adar.

31. First p 332-333 deals with the question of when the fast of 13 Adar began to be called Ta'anit Esther and other names given to it by the commentators.

F3] TA'ANIT ESTHER AS A MINHAG AND 'TA'ANIT YACHID'

22. ומכאן יש סמך למה שנהגו העולם להתענות יום י"ג שלא מלינו לו זכר אחר בתלמוד בשום מקום! .... מ"מ לא מלינו תענית זה בכלל הלוואות שהם גזרת חכמים אלא בעין תענית יחיד הוא. ואע"פ שחייב אדם להתענות בו משום אל תעוש תורת אמת לריך קבלה מצע"י. ולפי שאין לו עיקר גמור נהגו כשחל פורים באחד בשבת להתענות ציוס ה"ה שלפניו ואע"פ שהוא יום י"א ולא היה יום קבלה. ולית זכה נמי משום אקדומי פורענותא לא מקדמיין.

חידושי הריטב"א מסכת מגילה דף ב עמוד א

The Ritva is also explicit that the halachic obligation to fast based on minhag, rooted in the verse 'al titosh Torat imecha'. Nevertheless, its status is lower than that of a ta'anit tzibur and, although all people should follow the minhag to fast, he rules that each individual must accept the fast on the Mincha before, just as with a ta'anit yachid!

23. מעשה שהיה ואירע פורים באחד בשבת, וקדמו הציבור להתענות בחמישי לפני השבת, דהכי עמא דבר. ובאתה אשה לרכוב ולילך אחרי השלטונה. ושאלה לרבי אם אפשר שתתענה למחר ותאכל היום מפני טורח הדרך. ואמר רבי אעפ"י שאין זה תענית ציבור קבוע לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים, אלא [מנהגא] בעלמא שנהגו העם .... מכל מקום לא התיר לאדם לעולם שיהא פורש מן הציבור, דאמרינן לא תתגודדו .... לא תעשו אגודות אגודות

סידור רש"י סימן שמה

Rashi also describes Ta'anit Esther as a 'mere minhag of the people', but one is not permitted to separate from the community by refusing to fast.

F4] TA'ANIT ESTHER AS A FIXED RABBINIC FAST FROM THE TIME OF THE MEGILLA

24. ... ולפי דעתו שחכמינו ז"ל קבעו התענית יום הפחד ...

אבן עזרא אסתר ט:ל

As we saw above, the Ibn Ezra understands that Ta'anit Esther was decreed by Chazal.

25. אבל הראב"ד ז"ל .... כתב ד"ג אינו דומה לשאר תעניות דזכרון הוא לנס שנעשה בו. ועוד שיש לנו סמך בכתוב שאמר ואשר קימו על נפשם דברי הצומות - לומר שכשם שקבלו עליהם לעשות יו"ט כך קבלו עליהם דברי הצומות וזעקתם. כלומר לעשות תענית בכל שנה ושנה. וכי תימא א"כ ש"ג תענית קבוע הוא היאך מנו יום נקודת כלל ימים טובים ... י"ל דלענין מותרין בהספד מקשה אבל בתענית ודאי אינו אסור דאדרבה מעיקר התקנה היא. ואין זה מחוור דלא משמע ד"ג יהא תענית קבוע!

ר"ן על הרי"ף תענית ז.

The Ran quotes (although disagrees with) the opposing view of the Ravad - that 13 Adar was always a fast day with its origins in the Megilla itself! According to this approach, the fast of Ta'anit Esther co-existed with with the celebration of Yom Nikanor! The problem is that there is no indication of this anywhere in Chazal.

- R. Sa'adia Gaon, in his siddur³², refers to selichot for the fast days and lists what he calls (in Arabic) 'tzom almagla' - the fast from the Megilla - together with the 4 other fast days.
- Interestingly the reference to Ta'anit Esther as a 'minhag' is found only in the Rishonim³³. The Geonim do not use that language and, indeed, as we saw in the She'iltot above, indicate that the fast was more of a Rabbinic decree.

F5] TA'ANIT ESTHER AS A FAST BY **DIVINE** DECREE

26. ובספר המקצועות כתב וחייבינהו הקדוש ברוך הוא לישראל לענויי נפשייהו בי"ג דאמר ר' שמואל בר רב יצחק י"ג זמן קהלה לכל הוא [שנאמר] נקהלו היהודים למה נקרא יום קהילה יום תענית יום כניסה שמתכנסין בו ישראל ויושבין בתענית ומבקשים רחמים שנאמר דברי הצומות וזעקתם ע"כ

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות מגילה סימן שסז

The Or Zarua³⁴ quotes the Sefer Miktzo'ot³⁵ as ruling that 13 Adar is a fast decreed by God (!) for the Jews to pray for Divine mercy in the fight against their enemies - this is the 'yom kehilla', the 'yom ta'anit' and the 'yom kenisa'!

32. Siddur R. Sa'adia Gaon (Rubin Mass 1941) p 319

33. See First fn92 for a full list.

34. The Or Zarua - R. Yitzchak b. R. Moshe of Vienna (died c. 1250) was a student of the Ra'avyah and teacher of the Maharam of Rothenburg.

35. Sefer Miktzo'ot is known only from citation by other authorities and includes many responsa from the Babylonian Geonim. It is quoted only by 12th and 13th century Ashkenazi sources.

G] TA'ANIT ESTHER IN HALACHA

27. **ב** מתענים בי"ג באדר. ואם חל פורים באחד בשבת, מקדימין להתענות ביום חמישי. הגה: ותענית זה אינו חובה. לכן יש להקל צו לעת הצורך, כגון מעוצרות או מניקות או לחולה שאין צו סכנה. ואפילו רק כואבי עינים שאם מלמערים הרבה לא יתענו ויפרעו אח"כ. אצל שאר צריאים לא יפרשו מן הצבור. ואם חל פורים ציוס א' שמתענין ציוס ה' שלפניו, וחל צו ברית מילה, מותר לאכול על המילה, ולמחר ציוס ו' יתענו האוכלים.
ג יש מתענים ג' ימים זכר לתענית אסתר.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרפו סעיף ב,ג

The Mechaber rules that all should fast on 13 Adar and that some individuals also fast a special 3 day fast³⁶ as a remembrance of the fasts instituted by Esther. The Rema rules that Ta'anit Esther has a different status to other fasts. While those who are healthy must fast to be part of the communal effort, those who are sick or weak are not required to fast. If the fast is brought forward to the Thursday before Purim and this coincides with a brit, the Rema rules that it is permitted to eat at the seuda, but those that eat must then fast on Friday to make it up³⁷!

H] TA'ANIT ESTHER - HASHKAFIC IMPLICATIONS**H1] AS A FAST OF JOY AND TESHUVA**

28. וזה שנהגו להתענות ביום י"ג שהוא יום שלפניהם - לפי שלא נאסר אלא תענית של צער. אבל התענית שאנו עושים אינו אלא זכר לתענית אסתר. ושיזכור כל אדם שהבורא יתברך רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה אליו. וישוב אליו בכל לבבו כאשר עשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה שהתענו ג' ימים לילה ויום. ולא ג' ימים רצופים אלא שהפסיקו מבעוד יום כך כתוב במדרש תלים ...

אורחות חיים חלק א הלכות מגלה ופורים אות כה

Orchot Chaim³⁸ writes that, even though it is normally prohibited to fast the day before Purim (due to its status from Megilat Ta'anit), that only applies to a fast of pain. Ta'anit Esther is actually a fast to remember that God saves us in our time of need. This joyous³⁹ awareness should bring us to teshuva.

H2] AS A DAY OF PAIN WHICH TURNS TO JOY

29. גרסי' בראש השנה צפרק קמא 'והלכתא צטלה מגלת תענית, והלכתא לא צטלה. ולא קשיא הא צנוכה ופורים, הא צשאר יומי'. ואיכא דקשי ליה כיון דחנוכה ופורים לא צטלו, לפנייהם ולאחרייהם נמי לא צטלו. אי הכי אמאי תקינו רבנן תענית צי"ג צאדר? דלא ידעינן מאן תקין זה התענית צברור. כי מן ההלכה נראה שאסור לישב בתענית .... ויש אומרים שיום לער היה להם צימי מרדכי כדכתיב נקבלו היהודים וגו' ומלחמה עשו, ולער היה להם ונחו צי"ד. וזכר לאותו לער עשו ותקנו זה התענית. והשמה צי"ד כאדם שיאל מנרה לרוחה. .... ואיפשר דלית צה איסורא, דאע"פ שחנוכה ופורים לא צטלו, לפנייהם ולאחרייהם צטלו.

ספר האשכול (אלבק) הלכות שני וחמישי ותענית דף נב עמוד ב

The Sefer HaEshkol⁴⁰ asks how it is permitted to fast on the day before Purim. He gives two reasons for the fast. The first is to commemorate the pain that the Jews felt on 13 Adar when the decree was for them to be killed. So too, we must feel pain so that we, like them, can also feel the relief when this turns to joy on 14 Adar.⁴¹

36. This should be the Monday-Thursday-Monday after Purim (Mishna Brura 686:8).

37. The Mishna Berura 686:7 quotes the ruling of the Taz who disagrees with the Rema. The Taz rules that only the ba'alei brit may eat on the Thursday but they do not need to make up the fast on the Friday. The main seuda should be held on Thursday evening when all can eat.

38. R. Aharon b. Ya'akov HaCohen - 13/14C. See also Kolbo 45 who uses similar wording.

39. Rav Soloveitchik (Harerei Kedem 188), noted a number of practical ramifications concerning the issue of whether Ta'anit Esther is joyous or painful. For example, would the Rambam's ruling (Hilchot Ta'anit 1:14) advocating that one refrain from *idunim* (entertainment or physical delights) on fast days apply on Ta'anit Esther? Piskei Teshuvot (686:2) rules that on Ta'anit Esther one may indeed listen to music and prepare new clothing, activities which are generally discouraged on other fast days. Furthermore, Rav Soloveitchik suggested that the Rambam's assertion that the fast days will not be observed in the messianic era (Hilchot Ta'anit 5:9) might not apply to Ta'anit Esther, which is an integral part of the Purim celebration (see Rambam Hilchot Megilla 2:18).

40. R. Avraham b. Yitzhak of Narbonne - 12C Provence.

41. Rav Soloveitchik (see Shiurei HaRav, pp. 175-180) suggested that Purim and Ta'anit Esther commemorate two distinct themes of Purim, which he claimed may be rooted in the different themes of the Megilla itself. The Gemara (Megilla 3b) discusses the requirement to read the Megilla twice, both by night and during the day and cites two Scriptural sources for this halacha - two verses in which man is commanded to repeat his call to God. The first source, "My God, I call out to you during the day, but you do not answer, and in the night, as well, I am not silent" (Tehillim 22:3), compares the Megilla reading to a desperate cry for help. The second source, "So that my glory may sing praise to you and not be silent, Hashem, my God, I continuously thank you" (Tehillim 30:13), equates the Megilla reading with a song of praise for God. Rav Soloveitchik suggested that both themes accurately capture the nature of Purim. During most of the Purim story, the Jewish people are threatened and pursued; the redemption surfaces only towards the end of the Megilla. In other words, the story of Purim, and, subsequently, its celebration, involves two parts: an acknowledgement of the crisis and "what could have been," as well as thanksgiving for the redemption. Ta'anit Esther and Purim, therefore, reflect two aspects of the Purim celebration. Each, without the other, is incomplete. One cannot truly appreciate Purim without having fasted on Ta'anit Esther, and Ta'anit Esther alone certainly doesn't capture the totality of the Purim story. (Taken from R. David Brofsky's analysis in <https://torah.etzion.org.il/en/laws-purim-taanit-esther-and-womens-obligation-keriat-megilla>).

H3] TO STOP US EATING AND MISSING THE MEGILLA!

30. ואני הכותב אומר כי לא נתקן זה התענית אלא כדי שיהיו זריזין לשמוע מקרא מגלה. לפיכך קצתו תענית שלא לאכול קודם מקרא מגילה.

ספר האשכול (אלבק) הלכות שני וחמישי ותענית דף נב עמוד ב

A second reason given by the Eshkol is so that we will not eat before Megila and miss the reading!

H4] TO SHOW THAT WE ACCEPT THE BAD TIMES WITH THE GOOD

31. .... וא"כ ודאי צימני מרדכי גם כן התענו ציוס שכיח לכם מלחמה עם לריהם. ומפני שאלו מקיימים ימי הפורים לזכר אותו הנס, גם כן לריכין אנו לעשות כמותם צענין התענית והסליחות והתחנונים, כי אם את הטוב נקבל וברע לא נקבל בתמיה!?

לבוש אורח חיים סימן תרפו סעיף ב

The Levush⁴² rules that the Jews fasted in repentance when they faced the battle with their enemies. So too, if we accept the joys of Purim we must also accept the need to go through difficult times as they did⁴³!

H5] TO NEGATE SATANIC FORCES WHICH WILL ACCUSE US OF EXCESS ON PURIM!

32.

איש בעת צרתו כמו שנעשה בימים ההם, ובמגיד משרים להב"י פ' ויקהל הו"ד בס' קב הישר שגילה המגיד לב"י שיש לחוש פן ע"י ריבוי האכילה ושתייה ושמחה בפורים באים לידי חטא לכן הקדים הקב"ה התענית סגולה לינצל מהחטא ושלא יהא כח לשטן לקטרג וכו', ובשו"ת שבט הקהתי ח"א סי' ר"ג מביא בשם ספרי מקובלים קדמונים דגזירת המן לא נדחה מכל וכל אלא שנתקיים בפורעניות שבאו אח"כ ומשו"ז קבעו חז"ל להתענות בכל שנה לבטל ולדחות גזירת המן, (ועיי"ש בשם המקובלים דהגזירות בשנת ת"ח היו גזירות המן שנדחו לשנה ההוא וכתבו שיש לזה רמז דבמגילה כתיב ח' גדולה ב'חור' ות' ב'ותכתוב' לרמז לשנה זו), וע"ע מה שכתבנו בס' ת"ע אות א' כעין זה לענין תענית בכורים. 5. בקב הישר "כל מי שצריך רחמים על איזה דבר יקח פנאי לעצמו ביום תענית אסתר ויאמר תחילה מזמור כ"ב שבתהילים 'למנצח על אילת השחר' ודרשו חז"ל דאילת השחר זו אסתר ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה' ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה ויפתח לו שערי רחמים ויקבל תפלתו ברצון".

ספר פסקי תשובה סימן תרפו

The sifrei Kabbala see Ta'anit Esther as a tool in negating dark forces caused by the curse of Haman, which was never fully nullified in Purim but can rise again to harm us.

H6] TO PROMOTE JEWISH UNITY

33. ויאמר המן למלך אַחְשָׁרוּשׁ יִשְׁנוּ עִם אֶחָד מִפְּגָר וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים ...

אסתר ג:ח

Haman accused the Jews of factionalism.

34. לָךְ כְּנוּס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֵל תֹּאכְלוּ וְאֵל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לִילָה וְיוֹם גַּם אֲנִי וְנִעְרָתִי אֲצוּם בָּן וּבָנָי אָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כָדַת וְכֹאֲשֶׁר אֲבַדְתִּי אֲבַדְתִּי

אסתר ד:טו

Esther's response was to gather them together⁴⁴ for a three day fast.

35. לך כנוס את כל היהודים וגו' וצומו עלי: מכאן שעיקרו של צום באסיפה, וכן הוא אומר קדשו צום קראו עצרה אספו זקנים (יואל א:יד)

מדרש תהלים מזמור כ"ה

Chazal understood that the main purpose of a fast, particularly Ta'anit Esther which is not connected with the churban, is the gathering together of the Jewish people.

42. 16C Poland

43. See Iyov 2:10

44. Jewish unity is also a major theme of the other mitzvot of Purim - mishloach manot, matanot le'evyonim, seudat Purim and kriyat haMegilla in public.

36. א"ר חנא בר בזנא א"ר שמעון חסידא - כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע, ומנאה הכתוב עם סממני קטרת.

כריתות ו:

Any fast without Jewish unity is not considered a fast - all elements of Jewish society must join together just as the ketoret contained some foul-smelling spices which were essential for the overall mitzva..

- A צמה is a braid of hair which brings separate strands together in one unit. According to Rav Soloveitchik, this is also the root of the word צום.⁴⁵
- Note also the classic acronym of צדיקים, בינונים ורשעים = צבור

45. Note also צומת - a road intersection where different strands of road merge.